

SMISAO I PORUKE KURBANA

Edin SPAHIĆ

HUTBA O VODI

Muhamed ŠARIĆ

Sažetak

Novi Muallim objavljuje hutbe aktivnih imama i hatiba.

Uz hutbe rubrika sadrži i svojevrsne recenzije, tako da zajednički čine cjelinu.

Recenzije pišu "slušatelji hutbe", a recenzije nemaju u potpunosti valorizirajući karakter, već im je cilj unapređivanje hutbe kao javnog istupa naših imama i kritički osvrt na te istupe. U ovom broju na našim stranicama su dvije hutbe: hatiba Edina Spahića i hatiba Muhameda Šarića. Za ovaj broj recenzije su pisali: Meho Šljivo i hafiz Mevludin Dizdarević

SMISAO I PORUKE KURBANA

„Mi smo ti, uistinu, mnogo dobro dali, zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji, onaj koji tebe mrzi sigurno će on bez pomena ostati!“ (Al- Kevser, 1-3)

Hvala i zahvala pripada samo Uzvišenom Allahu dž.š., Koji nema sudruga. Neka je salavat i selam na posljednjeg Božijeg poslanika Muhammeda a.s., njegovu časnu porodicu, časne ashabe i sve one koji slijede islam do Sudnjeg dana. Neka je selam i spas na naš ovaj džema'at! Amin ya Rabbel Alemin!

Uvažene džematlije, voljom Uzvišenog Allaha, osvanuo je još jedan mubarek petak, džumanski dan, koji će *Dana određenog* biti svjedok za ili protiv nas. Otkako smo jutros osvanuli, svaki naš trenutak je prilika da budemo u ibadetu, a svako naše djelo može biti smatrano ibadetom ako bude halal – dozvoljeno i ako bude učinjeno u ime Uzvišenog Allaha. Onaj ko je svjestan koliko se dobra u jednom danu može učiniti, cijenit će vrijeme kao svoje najveće bogatstvo i kao priliku za približavanje Gospodaru. Ibadet koji nas zaokuplja ovih dana i koji nas obavezuje jeste – dužnost na koju nas Uzvišeni poziva u citiranoj i svima dobro znanoj suri Al-Kevser, koja je kratka, jer ima samo tri navedena ajeta, ali je izuzetno *duboka* i nosi velike poruke; a jedna od njih jeste i obaveza prinošenja žrtve – kurbana. Kurban je ibadet koji nas približava i čini nas bližim našem Gospodaru. Njegov značaj se ogleda i u tome što je kurban ili prinošenje žrtve, vjerski čin koji je bio prisutan u praksi svih naroda na zemlji, kako nas i Uzvišeni obavještava u 34. ajetu sure El-Hadždž:

„Svakoj vjerskoj zajednici propisali smo klanje kurbana da bi spominjali Allahovo ime prilikom klanja stoke koju im On daje. Vaš Bog je jedan Bog, zato se Njemu iskreno predajte! A radosnom viješću obraduj poslušne!“

Draga braćo! Važno je spomenuti da je klanje kurbana ili prinošenje žrtve tokom historije imalo veliki značaj, ali da kurban u islamskom učenju dobiva novu dimenziju i potpuniju primjenu. Kurban u islamu simbolizira našu spremnost na žrtvu, spremnost na odricanje od svega što nam je Uzvišeni podario, pa čak i na žrtvovanje svoga života, kada to bude potrebno. Uči nas tome i slučaj Ibrahima a.s., koji je bio spreman žrtvovati svoga sina Isma'ila a.s. Većini nas je poznat slučaj Allahovog dž.š., iskušavanja Ibrahima a.s., na taj način što mu je naredio da za kurban zakolje svoga sina Isma'ila a.s. Ibrahim a.s., se toj Allahovoj dž.š., naredbi potpuno predao i u potpunosti je htio sprovesti, bez imalo kašnjenja i bez imalo očajavanja. Ovaj događaj je živi svjedok Ibrahimove i Isma'ilove iskrenosti, zadovoljstva i brzine – kada je u pitanju pokornost Allahu dž.š., kao i potpuni sabur i strpljenje na Njegovim odredbama i odlukama. Allah dž.š. je kao nagradu za tu njihovu odanost, u zamjenu za Isma'ila a.s., poslao im kurban, i nakon toga je uzeo Ibrahima a.s. za Svog miljenika i prijatelja. Prije svega, značaj kurbana se ogleda u tome što je to čin pokornosti Allahu dž.š., tj. ibadet. Ibrahimov a.s., iman, pokornost i ljubav prema Allahu dž.š., su bili stavljeni na ispit. Allah je htio da ispita njegovu ljubav, ali znajte da je i naša ljubav prema Allahu dž.š., danas stavljena na ispit. Ako nisi u stanju da bilo šta žrtvuješ u ime Allaha dž.š., da žrtvuješ kurban, da žrtvuješ svoja materijalna sredstva, da žrtvuješ svoje slobodno vrijeme – radi islama, da žrtvuješ komfor i udobnost koju uživaš – znaj da si pao na ispit.

Cijenjena braćo, kurban je propisan druge godine po Hidžri, i prema našoj pravnoj – hanefijskoj školi, on je drugostepena dužnost – vadžib. Prema tome, kurban je dužan zaklati svaki musliman kome tokom Kurban-bajrama pretekne toliko sredstava iz kojih bi mogao kupiti i zaklati kurban. Veliki je broj hadisa koji govore o kurbanu, u kojima Poslanik a.s. stimuliše vjernike na

prinošenje kurbanda u dane Bajrama, pa je tako u jednom kojeg bilježe Ibn Madže i Tirmizi kazao:

„Najbolje čovjekovo djelo i ono što Allah najviše voli na Kurban-bajram je prolijevanje kurbanske krvi. Zaista će kurban na Sudnjem danu doći sa svojim rogovima, vunom i papcima. Uistinu, krv kurbanda stigne Allahu prije negoli padne na zemlju, pa zato lijepo postupajte sa kurbanima!“

Značaj kurbanda je istaknut i u hadisu kojeg bilježi Muslim, a u kojem Poslanik a.s. upozorava one koji izbjegavaju ovu vjersku dužnost:

„Ko bude u mogućnosti, a ne zakolje kurban, neka se ne približava našim musallama i džamijama!“

Vrijeme klanja kurbanda počinje od zore prvog dana Bajrama i traje do trećeg dana Bajrama prije zalaska sunca. U tom periodu musliman može prinijeti bravče (ovcu, kozu) ili goveče u ime Boga i s Njegovim imenom. Kurbansko meso dijeli se na tri dijela. Jedan dio dijeli se siromašnima, drugi dio rodbini, komšijama i prijateljima, dok treći dio ostavljamo sebi. Iz ovakvog načina podjele kurbanskog mesa može se primijetiti da kurban ima za cilj zbližavanje s Bogom, s rodbinom, komšijama i prijateljima. Jednostavno, kurban nas uči žrtvi, pomaže nam da budemo spremni na žrtvu i popravlja naše međusobne odnose.

Draga braćo, živimo vrijeme iskušenja, a kurban nas uči kako se ispravno postaviti prema svakom iskušenju. Otuda je kurban Ibrahimova (a.s.) poruka da pred iskušenjem treba uvijek biti pouzdan i hrabar, kao i Ismailova (a.s.) pouka da pred vlastitom žrtvom treba uvijek biti nesebičan. Kurbansku žrtvu shvatimo i kao lijek za našu sebičnost, uskogrudost i pohlepu. Zato naša vlastita žrtva treba da nas obaveže na istinsku pojedinačnu i džematsku brigu o siromašnim muslimanima i muslimankama kao i o ostalim siromasima, o starijim i nemoćnima, o oboljelima, te o siročadima koji iščekuju našu ljubav i pažnju. Nije cilj Allahovog iskušavanja ljudi njihovo kažnjavanje već je cilj njihova iskušavanja provjeravanje i izgradnja ljudske ličnosti!

Molimo Uzvišenog Gospodara da primi našu žrtvu i da se okoristimo Ibrahimovim i Ismailovim slučajem, i da njih dvojicu uzmemo sebi za uzor i primjer u vjeri i predanosti, kako svoga života tako i svoje smrti, nikome drugo do Allahu dž.š., Jedinom, Gospodaru svih svjetova!

Recenzija -Meho ŠLJIVO

Čitajući ovu hutbu pokušao sam da se uživim u zamišljenu situaciju da u džamiji u kojoj se drži hutba prisustvujem džumanamazu i slušam izlaganje hatiba. Iako je tema općepoznata i hatibi je svake godine ponavljaju u danima pred Kurban-bajram, ova hutba je ipak po mnogo čemu originalna i drukčija od drugih hutbi koje sam slušao o istoj temi. Prvo, u sažetoj formi hatib je uspio da približi značaj kurbanda u njegovoj multidimenzionalnosti. Ukazao je ajetima i hadisima na kurban kao ibadet, naglasio je neophodne fikhske propise o kurbanu, i što je naročito važno, objašnjavajući prebogato semantičko značenje pojma

kurban hatib je smisao kurbanda, a time i smisao žrtve i iskušenja, približio shvatanju današnjeg čovjeka. Samo da je to učinio, hatibu bi trebalo odati priznanje na vještom i umješnom koncipiranju hutbe, na znalačkom i ravnomjernom rasporedu dijelova hutbe na njene glavne dijelove: uvod, razrada i zaključak. Ovu hutbu čini još vrednijom hatibova jasna opredijeljenost da o ibadetu i obredu kurbanda govori u relacijama dunjaluka. Za hatiba je kurban primarno ibadet, ali istovremeno kurban je i izvanredno odgojno sredstvo. Hatib odlučno i nedvojbeno predstavlja instituciju kurbanda

kao svrsishodan metod karakternog usavršavanja. Kurban, nastoji se reći ovom hutbom, nije samo propis čijim pravilnim izvršavanjem zaslužujemo Božiju milost i džennet (kad kažem „samo“, nikako ne mislim da je to malo i nedovoljno), klanjem kurbana učimo se žrtvovanju onog što nam je najdraže, klanjem kurbana konkretiziramo i artikuliramo solidarnost s drugima. Upravo ovim porukama hatib može motivirati slušaoce na izvršavanje Božijih propisa.

Poruka hutbe u kojoj pulsira živa vjera, vjera koja ovdje i sada olakšava život i čini ga smislenijim, vjera koja oslobađa, a ne

zarobljuje – to je poruka koja čini naše džematlije boljim, zadovoljnim, društveno osjećajnim i angažiranim. Takve im hutbe pomažu da se usprave i ustraju u dobru kada se poslije klanjanja džuma-namaza vrate svojim poslovima i porodicama. Takve se poruke od nas očekuju i takve poruke smo dužni upućivati ljudima koji nas slijede. Zato smatram da ova dobro pripremljena hutba ispunjava sve attribute vjerodostojnog i odgovornog govora o vjeri i govora u ime vjere. Uostalom, ona može biti urnek kako se sa malo riječi može reći puno toga, a da se ne posklizne na osjetljivom terenu retoričkog egzibicionizma i apstraktnog moraliziranja.

Recenzija - hafiz Mevludin DIZDAREVIĆ

Prije samog osvrta na napisane hutbe dobro je imati u vidu nekoliko elemenata koji su nezaobilazni za cjelovitije razumijevanje hutbe kao osobenog diskursa. Prije svega, hutba se „govori“ i njena auditivna dimenzija je iznimno važna za ocjenu njene ukupne kvalitete. I najbolje sročena hutba bez adekvatnog izričaja, mimo uvažavanja pravila retorike neće imati snagu kao onaj rijek koji iznosi sadržaj slabijeg kvaliteta, ali sa snažnim oratorskim potencijalom. Nadalje, samo mjesto i vrijeme jesu dragocjeni pomagači ukupnom doživljaju hutbe. Ders ili vaz u nekom drugom trenutku ili prostoru nisu identični hutbi i bereketu koji se nudi snagom činjenice da se ona govori u petak i sa mimbera. Također, hutba se sluša u prisustvu velikog broja ljudi sa kojima dijelimo emocije u jednom interaktivnom komunikativnom procesu a čita se u samoći vlastitog stana. Stoga je svaka ocjena i procjena hutbe koja ne pretpostavlja ove elemente krnja i nedostatna. Referirajući na spomenute činjenice usudit ću se iznijeti neke opaske na ponuđene hutbe bez pretenzija da one budu konačne. Cilj je, dakako, unaprijediti hutbu a jedini put ka

tome jeste odmjereno i trezveno iznošenje prednosti i mahana onoga što je napisano.

Prije svega, rekao bih da hutba mora voditi računa o tajmingu pa bih u tom segmentu pohvalio ovu hutbu. Kada su pred nama dani Kurban-bajrama to nas obavezuje da ponudimo hutbu koja će olakšati ljudima njihovo razumijevanje ibadeta koji nam predstoje. Povrh toga, smatram sami pristup temi jako važnim i dobro odabranim s obzirom na sveprisutnu profanizaciju i redukciju obreda na njihovu manifestnu ravan bez zadiranja u njihove simbolične i druge konotacije bez kojih obredi, naprosto, ne mogu funkcionirati. Naime, obredi su spletovi simbola kojim se želi ostvariti komunikacija sa ljudskom intimom te je njihova tematizacija i dekodiranje značenja odveć važna u njihovom razumijevanju. Međutim, usudio bih se kazati da je ovdje bilo malog lutanja u samoj razradi teme. Naime, autor je (vjerujem sa ambicijom da što više kaže) pisao o Ibrahimu a.s i njegovoj žrtvi pa je onda razlagao propise hanefijske škole i klanju kurbana, što je po mom sudu suviše u ovoj temi. Čak i kada bi se ono

tretiralo, držim, bilo bi svrsishodnije da se u uvodnom dijelu obrati pažnja na šerijatsku dimenziju ovog obreda, a onda na onu tarikatsku i hakikatsku o kojoj se zaista ima šta kazati. Autor nam i jeste ponudio dosta toga korisnog i vrijednog; uz malo bolju organizaciju teza i ideja efekat bi bio potpuniji i lakše bi se pratila osnovna nit vodilja ove hutbe.

Preporuka je da se u hutbama suzdržavamo od riječi koje su teške i isključive, kojima smo mnogi skloni, a koje su vrlo rijetko tačne. Te riječi su: svi, sve, svaki, najteži, najveći i nastojati odmijeniti

ih blažim kao što su neki, većina, mnogi itd. Autor je upotrijebio po meni malo težu kvalifikaciju „znaj da si pao na ispitu“ koju je bolje ublažiti riječima „možda“ itd. Ovim pristupom vrata Allahove dž.š milost držimo stalno otvorenim i čuvamo dignitet vlastitog govora. Smatram posebno značajnim u ovoj hutbi naglašavanje kulta žrtve koji se iščitava u ideji kurbana, posebice u vremenu sve prisutnijeg naglašavanja individualizma i egoizma. U svakom slučaju, čestitke na samoj ideji, izloženoj temi, a sama razrada je izraz individualne kreativnosti pa, ako hoćete, i ukusa.

HUTBA O VODI

Hvala Uzvišenom Stvoritelju na blagodatima kojima nas je obdario a posebno blagodati vode.

Neka je salavat i selam na Božijeg Poslanika Muhammeda a.s. njegovu časnu porodicu, njegove ashabe i sve njegove sljedbenike.

O ljudi, klanjajte se Gospodar svome, koji je stvorio vas i one prije vas, da biste se kazne sačuvali; koji vam je Zemlju učinio posteljom, a nebo zdanjem; koji s neba spušta kišu i čini da s njom rastu plodovi, hrana za vas. Zato ne činite svjesno druge Allahu ravnim. (El-Beqareh, 21. i 22. ajet)

Svjetski dan voda (engl. World Day for Water) obilježava se svake godine 22. marta. Proslava ovog praznika određena je usvanjanjem rezolucije Generalne skupštine Ujedinjenih naroda u decembru 1992. godine. Već 1993. godine prvi put je obilježen, a s vremenom je značaj ovoga praznika rastao. Obilježavanjem ovog dana UN želi podsjetiti na važnost zaštite vode i nedostatak vode za piće u mnogim zemljama svijeta, jer oko milijardu i dvije stotine miliona ljudi u svijetu nema pristup sigurnoj pitkoj vodi, a oko 2.4 milijarde ljudi je bez osnovnih sanitarnih uvjeta.

Znate li da:

Od sveukupne količine vode na planeti Zemlji 97.5% je slana voda. Slatke vode je svega 2,5%, pri čemu podzemne vode čine 30,8%, jezera i rijeke 0,3%, dok je najveći dio slatke vode „zarobljen“ u lednicima (68,9%) Procjenjuje se da je samo 1% slatke vode ili 0,007% ukupne količine vode na planeti Zemlji moguće koristiti za potrebe čovječanstva (za piće).

- Jedna litra ulja može zagaditi dva milijuna litara vode.
- U zemljama u razvoju 80 posto bolesti je povezano s vodom.
- Petominutnim tuširanjem potroši se oko 100 litara vode.

Kako je objava povezivala nebo i Zemlju u vrijeme poslanika, tako i kiša koju Allah dž.š. svakodneвно spušta povezuje nebo i Zemlju, samo što dužnost te veze je tada bila preko meleka Džibrila, a i dan danas preko meleka Mikaila, stalno teče taj Božiji bereket ljudima.